

Žaneta Dvořáková (Praha)

XXIX. KOLOKVIUM MLADÝCH JAZYKOVEDCOV

XXIX. kolokvium mladých jazykovedcov se mělo konat v Trnavě ve dnech 25.–27. 11. 2020, nakonec probíhalo on-line. Onomastice byla věnována část páté sekce druhého dne. Zazněly v ní tři referáty.

Dominika Bašistová (Trnava) hovořila o neslovenské toponymii Slovenského ráje v okolí Spišské Nové Vsi, kde se prolínají původní slovanské názvy s toponymy, která sem přinesla německá hornická kolonizace, později ve 12. století maďarská kolonizace a nakonec kolonizace rumunská (valašská). Všechna toponyma mající původ v cizích jazycích se formálně přizpůsobila slovenštině (např. *Dlhý grúň*). Po 2. světové válce byla německá místní jména měněna (např. *Bienhaus* > *Včelíнец*).

Kristýna Březinová (Ostrava) se zabývala tím, jak budoucí rodiče vnímají rodná jména a podle čeho si vybírají jméno pro své dítě. Vycházela z internetových diskusí na webu www.e-mimino.cz, a to v měsících červen a červenec (kdy se rodí nejvíce dětí) 2019. Stanovila si 26 kategorií motivací, např. jména fiktivních postav a populárních osobností, atypická jména, vzdálenost narozenin a svátku, původ jména, délka jména, vztah k zahraničí atd. Nejčastěji přitom dle jejího výzkumu sehrávaly při výběru roli motivace: známost nějaké osoby s tímto jménem (což mohlo být hodnoceno pozitivně i negativně), možnost vytváření hypokoristik, jazykové varianty (např. *Kristina* – *Kristýna*), četnost jména, vhodnost ve spojení s příjmením, vztah ke jménu již narozeného sourozence (zda se k sobě hodí, jaké mají iniciály apod.).

Gabriel Rožai (Banská Bystrica) představil názvy síní, domů a chodeb 13 zpřístupněných jeskyní na Slovensku. Těmto jménům dominuje přímý pojmenovací princip (poloha, orientace, velikost, zavodnění, charakter výzdoby, barva, živočišné, věk, účel, druh horniny apod.), tato pojmenování poté plní funkci orientační i informační (např. o archeologických nálezích). Dále se v pojmenování uplatňuje metaforický princip (např. *Pekelný dóm*, *Chodba nádejí*, *Kostnica*), v nichž je primární estetická a informační funkce. Poslední princip nazývá Rožai pamětní, jedná se o pojmenování na počest průzkumníků (např. *Ruffinyho koridor*) či známých osobností (např. *Jánošíkův dóm*), tato jména mají dedikační funkci. Současná jména již nejsou politicky motivovaná, v minulosti tomu tak ovšem nebylo (srov. *Masarykove siene* > *Stalinove siene* / *Leninove siene* > *Jaskynný prales*).

V rámci šesté sekce vystoupili hosté kolokvia **Mira Nábělková** (Bratislava), která vzpomínala na historii kolokvií, a **Milan Harvalík** (Bratislava), který se obecně zamýšlel nad postavením onomastiky a nad vztahem propriální a apelativní sféry jazyka.

Príspevek vznikl s podporou dlouhodobého koncepčního rozvoje Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., RVO: 68378092.

Žaneta Dvořáková

z.dvorakova@ujc.cas.cz

odd. onomastiky ÚJČ AV ČR, v. v. i.

Valentinská 1

116 46 Praha 1

Žaneta Dvořáková (Praha)

HLAVNÍ DATA VE VÝVOJI ČESKÉ ONOMASTIKY OD ROKU 1975

V roce 1975 publikoval I. Lutterer ve Zpravodaji Místopisné komise ČSAV (s. 595–599) přehled nazvaný **Hlavní data ve vývoji české onomastiky od roku 1945**. Ráda bych na tento výčet navázala. Pokračuji nejen v chronologii, ale i v koncepci předchozího výčtu, uvádím tedy vydání knižních monografií, konání konferencí a seminářů, jmenování do významných funkcí atd.¹

1975 ▪ V Praze se ve dnech 9.–11. 4. 1975 uskutečnila 2. česká onomastická konference. Sborník vyšel jako zvláštní číslo univerzitního časopisu *Slavica Pragensia XIX, Philologica 4–5* (1976).

1976 ▪ Vedoucí oddělení onomastiky ÚJČ ČSAV se stala M. Knappová.

▪ Byl vydán *Původ zeměpisných jmen* od I. Lutterera, L. Kropáčka a V. Huňáčka.

1977

1978 ▪ Vyšla příručka *Jak se bude jmenovat?* od M. Knappové. Následující rozšiřovaná vydání pak nesla název *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* (2. vyd. 1996, 3. vyd. 1999, 4. vyd. 2006, 5. vyd. 2010, 6. vyd. 2017).

¹ O historii české onomastiky pojednávají např. práce: I. HONL (1970): *Česká toponomastická práce do roku 1918*. Blansko: ONV pro okresní archiv; J. SKUTIL (1973): Stručný přehled vývoje české onomastiky, *Vlastivědná ročenka Okresního archivu Blansko*, s. 3–31; I. LUTTERER, (1975): Česká onomastická škola, *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 16, s. 15–21; R. ŠRÁMEK (2002): Czechy. In: E. Rzetelska-Feleszko – A. Cieślíkowa – J. Duma (eds.), *Slowiańska onomastyka. Tom 1*. Warszawa: Tow. Naukowe Warszawskie, s. 5–28; R. ŠRÁMEK (2007): Onomastika. In: J. Pleskalová et al. (eds.), *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky*. Praha: Academia, s. 377–425; M. HARVALÍK (2012): Česká onomastická škola po 36 letech. In: S. Čmejrková – J. Hoffmannová (eds.), *Čeština v pohledu synchronním a diachronním. Stoleté kořeny Ústavu pro jazyk český*. Praha: Karolinum, s. 495–499.